

A szakrális művészetek korszerűsége Árkossy István: *Ablak az égere. Ozsvári Csaba ötvösművészete*, Magyar Napló Kiadó, Budapest, 2017.

Az ötvösség az iparművészeti műfajok legnemesebbike. A transzcendens világ és a földi méltóság legkézzelfoghatóbban mindig az ötvöstárgyakban jutott kifejezésre, ezért elkészítésükhöz a legnemesebb anyagokat használták: nemesfémeket, igazgyöngyöt, drágaköveket. Ékszerekként is az a rendeltetésük, hogy viselőiket kiemeljék a hétköznapi világból. A nemesfémek maradandóságának köszönhetően a legrégebbi korokból is maradtak fenn ötvöstárgyak, amelyek az emberiség reprezentatív művészi alkotásainak tekinthetők. A történelem során valamennyi kor és kultúra megteremtette a maga ötvösművészetének stílusjegyeit, amelyek a múzeumok jóvoltából a ma ötvöseinek is esztétikai mércéül szolgálhatnak.

Ozsvári Csaba (1963–2009) egyházművész volt, példáit is a vallási ötvöstárgyak (keresztek, kelyhek, ereklyetartók, püspöki pásztorbotok, tömjénfüstölők, misekönyvborítók) világából meríthette. Ismert tény, hogy a vallási tárgyú keresztény művészet a XIX. századtól egyre inkább kiüresedett, és elvált az új utakat kereső, világivá váló „nagy” művészettől. Az újonnan épülő templomok és berendezéseik régi korok letűnt stílusait igyekeztek követni, ugyanakkor a szakralitás világában is megjelentek a gyári tucatárak. Ez pedig nem lehetett példa a maga útját kereső XX. század végi fiatal ötvösművész számára, aki – tudnunk kell – hívő és a hitét gyakorló katolikus volt.

Ozsvári a nagy megújulás korában született, abban a században, amely lázasan kereste a megújulás lehetőségeit, és a múlt elvetésével kívánta megteremteni a maga értékrendjét. Ez elől a megújulás elől a vallás sem zárkozhatott el, ha – a történelemben sokadszor, de lényegét tekintve változatlanul – meg akarta tartani emberformáló szerepét.

Nem először került sor ilyesmire: a kereszténység története során számos kisebb-nagyobb egyházszakadást élt meg – elég, ha az ötszáz évvel ezelőtti reformációra utalunk, amelyre a pápaság az ellenreformáció mozgalmával válaszolt. Szerb Antal így jellemezte a középkor és az ellenreformáció hite közötti alapvető különbséget: „Szélsőséges megfogalmazásban: a középkor embere letérdelt, mert áhítatot érzett, a barokk ember letérdel, hogy áhítatot érezzen.” A ka-

tolikus egyház a II. Vatikáni Zsinat idejéig lényegében az ellenreformációt elindító Tridenti Zsinat szellemében működött, és ezen a szellemiségen kíván korunkban gyökeresen változtatni. Ezt mutatja az egyházon belüli különféle megújulási törekvések erősödése is. Hogy ez a változás lehetséges, arra Apollinaire is utal *Égöv* című versében: „Csupán a vallás az maradt csak máig új s el nem avúl soha / S oly egyszerű akár a repülők terén a gépek csarnoka...”

Ezt vallotta Ozsvári Csaba is. Ugyanakkor azt is tudatosította a maga számára, hogy az egyházművészet korábbi gyakorlata nem folytatható. A modern építészet például már merőben új templomokat álmódott – elég, ha csak Le Corbusier ronchamp-i kápolnijára gondolunk. Ennek a változásnak pedig az egyházművészet teljes területére ki kell terjednie.

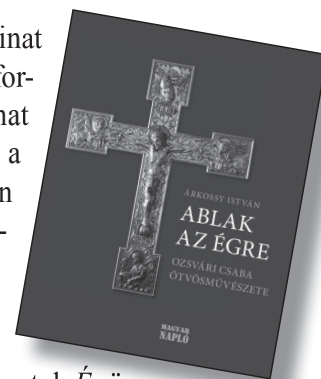
A modern kor azonban nemcsak lehetőségeket, de veszélyeket is rejt. Mindenekelőtt az arctalan „világstílus” veszélyét: a globalizációét. Az elszemélytelenedés, az egyéni arculat elvesztése fenyegető jelenség, amelyre csak a hagyomány tiszteletben tartásával lehet válaszolni.

Egy fiatal magyar ötvös számára a legkézenfekvőbb tradíciónak az Árpád-kor ötvösművészete tűnhetett. Hiszen köztudott, hogy népünk a kereszténység felvétele utáni évszázadokban is megőrizte és új értelmezésben alkalmazta a népvándorlás korának pogány motívumkincsét. Így a magyarság addigi művészete, egyéni arculata továbbélhetett.

Ozsvári Csaba tehát ezt az utat választotta. Az általa felvállalt tradíció megtermékenyítette képzelőerejét: tobzódhatott – és tobzódott is – e hagyomány rendkívüli gazdagságában.

Mint egyházművész – bár folyamatosan és sokat alkotott – nem tartozott a hazai művészeti élet közismert szereplői közé. Munkái azonban – a rendszer-váltásnak is köszönhetően – hazánkon kívül a világ számos országába eljuthattak. Nemcsak kiállításokon mutatkozott be, de megrendeléseket is kapott mindenfelől, s ezek ismertté tették a nevét. A két katolikus egyházfő, II. János Pál és XVI. Benedek számára is készített ötvösműveket.

Mindössze 46 évet élt. Tiszta élete és munkássága arra indította a Magyarországi Schönstatt Mozgalmat, hogy kezdeményezze boldoggá avatását.



A róla szóló szép kiállítású album szerzője Árkossy István, aki a „tudós festőművész” tájékozottságával és alaposágával, a témához illő cizelláltsággal mutatja be nem pusztán az ötvösművészt, de az ötvösség történetét és annak technikai műhelytitkait is.

A kötet témavilága ugyanakkor ennél is átfogóbb, összetettebb. A bevezetőben például a következő gondolatokat olvashatjuk: „Talán elmondható, olyasféle idők járnak manapság mifelénk, amikor falanszter világunk felpörgött zaklatottságában az önmagába forduló békés lelkek nyugalma helyett egyre inkább valamiféle falkaszellem lármája hatja át nap mint nap a megfáradt emberi szíveket. [...] A teremtő géniusz jóvoltából mindemellett létezik egy másmilyen birodalom is: a művészi ékességek birodalma, amelyben viszont a harmónia csendje uralkodik, ahol mindegyiknek az áhítat, a magasztosság és a hit ereje van jelen.”

E megállapítások meggyőzően tanúsítják, hogy az *Ablak az égre* nem csupán egy kiváló alkotóról és az általa képviselt művészeti ágról szóló tanulmány – több annál: bölcséleti ihletésű kultúrkritika és művészeti hitvallás is.

A kötet ismeretében még bátrabban állíthatjuk: Oszvári Csaba ötvösművész életműve nem zárult le halálával, üzenete van a mának és a jövőnek is. Ahogyan Árkossy István írja: „...őszinte vágya és célja volt alkotómunkája mellett az egyházművészeti posztgraduális képzés elindítása is, az ehhez szükséges művészeti fórum megteremtése, amely átkarolná az egyházművészet minden területét, a képzőművészet és az építészetten keresztül egészen az ötvösművészig oktatásáig.”

Van tehát mit tennünk a művész emlékezetéért, az ő szellemében...

Lelkes István



7. zsoltár